

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030508 «Фінанси та кредит»
за освітньою програмою «Банківська справа»

на тему:
«Оцінка фінансових результатів діяльності банку»

Виконавець:

студент факультету фінансів та банківської
справи
Ізбаш Богдан В'ячеславович

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Сирчин Олександр Леонідович

/підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

ВСТУП		3
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ	5
1.1.	Фінансові результати діяльності банку: сутність, методики ..	5
1.2.	Нормативно-правове забезпечення процесів оцінки фінансових результатів діяльності банку	18
	Висновки до розділу 1.....	22
РОЗДІЛ 2	НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «БАНК ВОСТОК»)	23
2.1.	Аналіз тенденцій банківської системи України	23
2.2.	Використання факторного аналізу при оцінці фінансового результату ПАТ «БАНК ВОСТОК».....	27
2.3.	Вертикальний та горизонтальний аналіз доходів, витрат та фінансового результату ПАТ «БАНК ВОСТОК».....	33
2.4.	Коефіцієнтний аналіз фінансового результату ПАТ «БАНК ВОСТОК».....	39
	Висновки до розділу 2.....	44
РОЗДІЛ 3	ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ	45
3.1.	Перспективи подальшого розвитку методичного забезпечення оцінки результатів фінансової діяльності банку	45
3.2.	Шляхи підвищення ефективності фінансової діяльності банку	54
	Висновки до розділу 3.....	62
ВИСНОВКИ		64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		69
ДОДАТКИ		75

ВСТУП

Стійка банківська система є запорукою сталого соціально-економічного розвитку суспільства. Це пов'язано з тим, що в процесі своєї діяльності банки мають вплив на макроекономічні показники, здійснюють безпосередній вплив на учасників економічної системи та рівень ділової активності. Ступінь ефективності банківської системи тісно пов'язаний з результативністю діяльності окремих її учасників. В системі аналізу діяльності комерційного банку оцінка фінансового результату займає важливе місце. Аналіз фінансового результату можна розглядати як комплексний показник у зв'язку з такими характеристиками як фінансовий стан, ризиковість та ефективність діяльності банку.

Актуальність теми обумовлена необхідністю узагальнення основних методів оцінки фінансового результату, визначенні перспектив подальших розробок цього напряму аналізу, визначенні груп факторів, які впливають на фінансовий результат, та розробці шляхів покращення результативності діяльності банківської установи.

Мета кваліфікаційної роботи полягає у тому, щоб узагальнити науково-практичні підходи оцінки фінансового результату та перспектив покращення цього процесу з точки зору комплексного аналізу діяльності банківської установи, визначити основні фактори впливу на ефективність діяльності банку та розробити на цій основі рекомендації щодо підвищення результативності банківської установи.

При виконанні цієї роботи були поставлені такі **завдання**:

- теоретичне обґрунтування процесу оцінки фінансового результату;
- визначення основних складових фінансового результату;
- дослідження законодавчої бази на предмет оцінки фінансового результату;
- обґрунтований вибір дієвих методів аналізу фінансового результату;

- науково-практичне застосування методів оцінки фінансового результату на основі ПАТ «БАНК ВОСТОК»;
- визначення шляхів покращення процесу оцінки фінансового результату,
- розробка рекомендацій щодо покращення фінансового результату на основі підвищення доходів та оптимізації витрат.

Об'єктом дослідження є процес оцінки фінансового результату комерційного банку. **Предметом дослідження** є методичні розробки процесу визначення ефективності діяльності банку на основі оцінки фінансового результату. При проведенні дослідження були використані такі **методи**: дослідження показників, явищ, процесів за допомогою аналітичного інструментарію, використання наукової абстракції, синтез, статистичний та економіко-математичний інструментарій, факторний, декомпозиційний аналіз, індукції та дедукції. Для відображення даних були використані табличний та графічний метод. **Інформаційна база** складається з законодавчих та нормативних актів Верховної Ради України, Національного банку, звітні та поточні матеріали досліджуваного банку за 2016-2018 роки, дані періодичного друку, інші джерела інформації, роботи вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. Дослідження сучасних вчених-економістів з цього питання в основному направлені на побудову системи аналізу фінансових результатів. Крім того, значна кількість робіт присвячена формулюванню визначення цієї категорії. Серед робіт, в яких досліджується оцінка фінансового результату слід відзначити внесок наступних науковців: Коваль С., Пушкар М., Дікань Л., Вороніна О., Мочерний С., Бурковська О., Барданин А.

ВИСНОВКИ

Фінансовий результат є одним з центральних показників ефективності діяльності банку, запорукою його стабільного розвитку та стійкості. Отже, при дослідженні теретичних розробок з питання визначення категорії «фінансовий результат» можна виділити такі напрямки трактування категорії: фінансовий результат, як результативний показник діяльності банку (Коваль С., Мочерний С.); фінансовий результат, як різниця між доходами та витратами (Скалюк В., Ануфрієв В.); фінансовий результат, як загальний прибуток (збиток) (Луговий В., Пантелєєв В.), фінансовий результат, як збільшення власного капіталу (Постанова НБУ «Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України»). Враховуючи всі напрямки можна запропонувати таке визначення: «Фінансовий результат комерційного банку – це результативний показник діяльності банку, який являє собою різницю між доходами та витратами, приймає форму прибутку або збитку і призводить до збільшення власного капіталу банку».

Фінансовий результат можна розглядати як комплексний показник, так і за окремими видами діяльності. Було запропоновано таку класифікацію фінансових результатів: фінансові результати від операційної діяльності; фінансові результати від не операційної діяльності; фінансові результати від здійснення кредитних операцій; фінансові результати від операцій з цінними паперами; фінансові результати від операцій з іноземною валютою тощо. З точки зору іншого підходу банківський прибуток можна розглядати одночасно як: прибуток від основної діяльності; валовий прибуток (до якого, крім результатів від основної діяльності, входять відрахування до резервів, непередбачені та небанківські доходи і витрати; чистий прибуток (після оподаткування). Крім цього, можна надати таку характеристику категорії «фінансові результати»: фінансові результати є якісною характеристикою фінансово-господарської діяльності; фінансові результати є результатом економічних відносин; фінансові результати відображають значущість і

стабільність розвитку банку (з точки зору отриманих доходів); фінансові результати є відображенням впливу факторів зовнішнього середовища на фінансово-господарську діяльність; фінансові результати є узагальнювальним показником, які відображаються у фінансовій і бухгалтерській звітності як прибуток або збиток, що впливає на зміну обсягу власного капіталу та його складових елементів.

Важливе місце в оцінці фінансового результату займає аналіз доходів та витрат банку, який починається з їх класифікації. В сучасній літературі є такі підходи до класифікації доходів: банківські, небанківські операційні та доходи від надзвичайної діяльності; процентні та непроцентні; адекватні, випадкові, спекулятивні, авантюрні. Витрати класифікують відповідно двом першим принципам класифікації доходів.

Система оцінки фінансових результатів складається з сукупності елементів, які дають можливість зробити висновки щодо поточної діяльності банку, робити прогнози та надавати рекомендації. Існує сукупність методів, які забезпечують здійснення аналізу фінансових результатів банку: факторний аналіз, коефіцієнтний аналіз, аналіз динаміки та структури фінансового результату. Факторний аналіз дозволяє визначити вплив зміни факторів на зміну результативного показника. Виходячи з теоретичних розробок можна запропонувати такі напрямки використання факторного аналізу: визначення впливу факторів на процентний дохід і, безпосередньо на фінансовий результат. Також можна використовувати декомпозиційний аналіз показнику віддачі власного капіталу (модель Дюпон). Коефіцієнтний аналіз передбачає дослідження динаміки показників, визначених у відповідності до цілей дослідження, та їх відповідність (невідповідність) рекомендованим значенням. Найпростішим і найбільш інформативними є горизонтальний та вертикальний аналіз показників сукупних доходів, сукупних витрат та фінансового результату. Цей метод наглядно показує які складові фінансового результату є основними, і як змінювалася його структура протягом аналізованого періоду.

Законодавча база, яка регулює процес обліку доходів і витрат складається із визначеної сукупності нормативно-правових актів. Основна інформація щодо обліку

доходів і витрат подана в Законі України «Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України».

Нами було здійснено застосування основних методів аналізу фінансового результату на прикладі ПАТ «БАНК ВОСТОК». За результатами проведеної оцінки фінансового результату можна зробити такі висновки:

- зміна обсягів процентних активів має значно більший вплив на зміну процентного доходу, ніж зміна середньої ставки розміщення;
- на приріст прибутку банку в основному впливає збільшення показника рентабельності доходів, зміна мультиплікатора капіталу має найменший вплив;
- основними складовими фінансового результату є чистий процентний та комісійний дохід, при цьому частка комісійних доходів в загальній структурі збільшується протягом аналізованого періоду, а процентних - зменшується.
- результат від торгової діяльності має незначний вплив на результат діяльності банку;
- основними витратами банку є адміністративні й інші операційні витрати, в структурі яких витрати на утримання персоналу є найбільшими за обсягами;
- динаміка основних показників прибутковості має слабкий зв'язок з динамікою банківської системи України;
- віддача активів є високою, що свідчить про високу ефективність управління активами;
- віддача власного капіталу має високе значення, що свідчить про те, що банк стабільний;
- вкладення в акції банку є доречними, оскільки показник віддачі статутного капіталу має високе значення.

Показники в основі яких лежить фінансовий результат є основою комплексної оцінки діяльності банку. Існує безліч напрямків наукових розробок процесу оцінки фінансового результату. Серед них слід назвати такі: декомпозиційний аналіз коефіцієнтів; аналіз фінансової стійкості банку крізь показники прибутковості та дохідності; аналіз комерційних вигід від запровадження нових банківських

продуктів та технологій; аналіз рентабельності за регіонами та інші. Крім цього, важливими напрямками є побудова багатofакторних моделей, в яких показник прибутку (збитку) пов'язаний із статтями активу та пасиву, розробка матриць, наприклад, «продукт – клієнт» або «продукт регіон».

Результативність, яку відображає фінансовий результат безпосередньо пов'язана з поняттям «ефективність». Важливою складовою процесу оцінки фінансового результату є визначення факторів, які впливають на формування фінансового результату. Виходячи з аналізу літератури за цією темою можна поділити ці фактори на дві умовні групи: внутрішнього та зовнішнього впливу.

Останнім етапом процесу оцінки фінансового результату слід вважати розробку рекомендацій та пошук методів збільшення доходів та оптимізації витрат. Оптимізація витрат базується на економії за групами операцій та процесів, від яких не погіршиться якість та швидкість обслуговування клієнтів, а процес збільшення доходів в основному базується на перегляді структури активів з урахуванням банківських ризиків. В сучасних умовах значну роль в покращенні фінансового результату відіграє автоматизація операцій та процесів, оскільки це призводить до економії та підвищенні якості обслуговування клієнтів.

При розробці шляхів підвищення ефективності сучасних банків було використано рекомендації іноземних фахівців. На основі принципу досягнення компромісу між довгостроковою необхідністю реструктуризації бізнес-процесів та розширенням бізнесу у короткостроковій перспективі було запропоновано наступні заходи:

- перехід від моделі ведення бізнесу, в основі якої лежить продукт та збільшення обсягу продажів, до клієнтоорієнтованих моделей;
- модернізація комплаєнс-системи;
- розвиток напрямів, які забезпечують банку реальні конкурентні переваги, переосмислення цінності технологічних підрозділів (в рамках управління портфелем технологічних активів);
- прийняття випереджаючих заходів для боротьби зі зловмисниками в умовах стрімкого технологічного розвитку,

- розробка стратегії взаємовідносин із конкурентами (іншими учасниками ринку фінансових послуг);
- перегляд кадрових стратегій з урахуванням зміни умов праці, викликаних зростаючим рівнем автоматизації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коваль С. Фінансові результати діяльності банківських установ: теоретичні та практичні аспекти. Світ фінансів. 2014. 84 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/11897/1/11Фінансові%20результати%20діяльності%20банківських.pdf>
2. Пушкар М. С. Фінансовий облік: Підручник. Тернопіль: Карт-бланш. 2002. 570 с.
3. Мочерний С. В. Політична економія: навч. посібник. Київ: Знання-Прес. 2002. 687 с. URL: http://www.big-lib.com/book/76_Politchna_ekonomiya
4. Луговой В. А. Облік капіталу, позичок та фінансових результатів. М.: АО “ИНКОН- САУДИТ”. 1995. 128 с.
5. Пантелєв В. П., Сніжко О. С. Словник бухгалтера та аудитора. URL: <http://structura.com.ua/books/slovar-buhgaltera-i-auditora/f.html>
6. Дікань Л. В., Вороніна О. О. Фінансовий результат підприємств : теоретичні узагальнення та прикладний аналіз: Монографія. Харків : СПД ФО Лібуркіна Л. М. 2008. 92 с.
7. Тиркало Р.І. Банківська справа. Тернопіль : Карт-бланш. 2001. 318 с. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/15466>
8. Шелудько В.М. Фінансовий ринок. К.: Знання. 2008. URL: https://pidruchniki.com/1854051639428/finans/dohodi_vitrati_banku#28
9. Бурковська А. В., Кушнарєва А. А. Аналіз фінансових результатів діяльності банківської системи України. Миколаїв. Наукові праці. Економіка. В.-290.Т.-302. 2017. 21 с. URL: <http://economy.chdu.edu.ua/article/view/130744/126320>

10. Бардадин О.А. Сутність аналізу фінансових результатів комерційного банку. 2 с.

URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/11253/93.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

11. Череп А. В., Рурка Г. І. Методичні підходи до аналізу прибутку комерційного банку. 3 с.

URL: <http://fkd.org.ua/article/view/29112/26234>

12. Калініченко Л.А. Аналіз прибутку банків України. Молодіжний науковий вісник Української академії банківської справи НБУ. Збірник наукових праць студентів, магістрантів та молодих №6. Суми: УАБС НБУ. 2014. 50 с.

13. Насім Талеб. Антикрихкість. 2012. 14 с.
URL: <http://flibusta.site/b/352732/read>

14. Про банки і банківську діяльність. Закон України, затверджений Верховною Радою України від 07.12.2000 №2121-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>

15. Про Національний банк України. Закон України, затверджений Верховною Радою України від 20.05.1999 № 679-XIV. Дата оновлення: 07.02.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>

16. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України, затверджений Верховною Радою України від 16.07.1999 №996-XIV. Дата оновлення: 16.11.2018.

URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

17. Про затвердження Правил бухгалтерського обліку доходів і витрат банків України. Постанова Правління Національного банку України від 27.02.2018 №17. Дата оновлення: 27.02.2018

URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0017500-18>

18. Міжнародні стандарти фінансової звітності від 01.01.12. Дата оновлення: 12.03.13. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_010

19. М. Б. Камінська. Особливості організації обліку доходів і витрат у банках. особливості організації обліку доходів і витрат у банках. Вісник Житомирського національного агроекологічного університету № 2(2). 2015. 147-153 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vzhnau_2015_2%282%29_20

20. Хворостовська М. В. Визначення особливостей обліку доходів і витрат комерційного банку. 2013. 2 с. URL: <http://www.repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/2789/1/Хворостовська%20М.В.%20Визначення%20особливостей%20обліку%20доходів%20і%20витрат%20комерційного%20банку.pdf>

21. Сінки Дж. Управление фінансами в комерційних банках. М.: Catallaxy, 1994. – 820 с.

22. Вдосконалення методики аналізу доходів банку та його прибутковості . Легостаєва О. О., Сопко О. В. . Молодий вчений № 12(1). 2014. 191-194 с. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2014_12%281%29_47

23. Вольська С. П. Аналіз та шляхи підвищення прибутковості діяльності банку . Фінанси, облік і аудит № 15. 2010. 23-32 с.

24. Мороз Н. В. Шляхи підвищення прибутковості банківський установ України. Львів. 2009. 116 с. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/6582/1/42.pdf>

25. Нестеренко Ж. К., Зоря І. В. Удосконалення методики обліку і аналізу доходів та витрат комерційного банку. Економічний простір. № 48/2. 2011. 119-12 с.

26. Рибак О. Шляхи підвищення прибутковості банківського сектору в умовах нестабільного зовнішнього середовища. 7 с. URL: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/PSPE/2009_1/Galay_109.htm

27. В.А. Фатуєв. В.Л. Алхасов. Аналіз прибутку та рентабельності банку. Тула. 609 с. URL: <https://cyberleninka.ru/article/v/analiz-pribyli-i-rentabelnosti-banka>

28. О текущих тенденциях развития банковской системы. URL: <https://www.banki.ru/news/research/?id=10279546>

29. Галайко Н.Р. Організаційно-економічний механізм забезпечення ефективності діяльності банку. Львів. 2008. 23-75 с.

URL: <http://www.disslib.org/orhanizatsiyno-ekonomichnyi-mekhanizm-zabezpechennja-efektyvnosti-dialnosti-banku.html>

30. Прогноз развития банковского сектора 2018.

URL: <https://www2.deloitte.com/kz/ru/pages/financial-services/articles/gx-banking-industry-outlook.html>

31. Семенча І.Е., Скібенко А.К. Розробка шляхів забезпечення прибутковості комерційного банку. 79 с.

URL: <http://dspace.nbuu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/55572/25-Semencha.pdf?sequence=1>

32. Гейб Цихерман. Banking on Innovation: The BBVA Game.

URL: <https://www.slideshare.net/gzicherm/javier-borderiasg-summit2013>

33. Шипіна С. Б. Сутність поняття фінансовий результат. 2012. 229 с. URL:

http://archive.nbuu.gov.ua/portal/Socgum/Vzhdtuecon/201211/5_3.pdf

34. Мороз А.М., Савлук М.І., Пудовкіна М.Ф. Банківські операції: Підручник К.: КНЕУ. 2000. 384 с.

35. Гавриленко В.А., Гавриленко В.В. Анализ финансовых результатов. Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна - №65. 2003. 2 с.

36. Герасимович А.М., Алексеєнко М.Д., Парасій-Вергуненко та ін., за ред. Герасимовича А.М. Аналіз банківської діяльності: підручник. - К.: КНЕУ. 2006. 600 с.

37. Дані фінансової звітності банків України. Згруповані балансові залишки.

URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=74208

38. Колісниченко К.В. Шляхи підвищення прибутковості комерційного банку.

URL: http://www.rusnauka.com/24_SVMN_2008/Economics/27025.doc.htm.

39. Любунь О.С. Банківський нагляд: підручник – К.: Центр навчальної літератури. 2005. 416 с.

40. Парасій-Вергуненко І. М. Аналіз банківської діяльності: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ. 2003. URL: <http://ubooks.com.ua/books/000246/inx.php>

41. Вовчак О. Д. Кредит і банківська справа : підручник . К. : Знання. 2008. 564 с. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/14-kredit-bankvska-sprava-vovchak-od.html>
42. Примостка Л. О. Аналіз банківської діяльності: сучасні концепції, методи та моделі : монографія. К. : КНЕУ. 2002. 316 с. URL: <https://www.twirpx.com/file/305010/>
43. Рибалка О. О. Удосконалення сутності поняття “ефективність банківського бізнесу” . Культура народів Причорномор'я. № 109 2007. 126–128 с. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/54610>
44. Мазурок П. П. Вплив фінансової кризи на рівень прибутковості діяльності вітчизняних банків: теоретичний та прикладний аспект. № 7. 2009. 25-30 с.
45. Петраковська О. В. Теоретико-методичні аспекти аналізу фінансових результатів діяльності банків. № 3 (94). 2009. 145-149 с.
46. Луців Б.Л. Банківська діяльність у сфері інвестицій. Тернопіль: "Економічна думка", "Карт-бланш". 2001. 320 с.
47. Кочетков В.М., Омельченко, О.В. Основи аналізу комерційного банку: навч. посібник. К. : Вид-во Європ. ун-ту. 2003. 96 с.
48. Коваленко В. В. Капіталізація банків: методи оцінювання та напрямки підвищення: Монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ».2010. 154 с.
49. Слав'юк Р. А. Методологічні основи аналізу капіталізації комерційних банків . Вісник Університету Банківської справи Національного Банку України. № 2. 2008. 28-32 с.
50. Пила В. І. Управління капіталізацією банків в умовах фінансової нестабільності. Формування ринкових відносин в Україні. № 9 (112). 2010. 3-7 с.
51. Слобода Л. Я. Зарубіжний досвід управління капіталом банків. Інвестиції: управління, практика, досвід. №11. 2011. 25-31 с.
52. Бережна Л. В. Економіко-математичні методи та моделі в фінансах: навч. посібн. К. : Кондор. 2009. 301 с.
53. Наконечний С. І. Економетрія : підруч. К. : КНЕУ, 2005. 520 с.
54. Самородов Б. В. Аналіз та визначення сутності управління розвитком банку. Вип.1. 2012. 66-75 с.

55. Шевцова О. Конкуренція на фінансовому ринку : банківські конкурентні переваги. Економічний простір. № 25. 2009 . 43-48 с.
56. Гавловська Н.І., Рудніченко Є.М., Белінська О.В. Антикризовий менеджмент банківських установ України. Вісник Хмельницького національного університету. Хмельницьк. № 3. 2010. 107—110 с.
57. Забезпечення фінансової стійкості банків України в умовах ринку: автореферат дисертації. Львів. 2006. 19 с.
58. Антикризисное управление кредитными организациями: Посібник. М.: ЮНИТЫ-ДАНА. 2006. 480 с.
59. Дерій В. Термін “витрати” та його трактування для потреб обліку і контролю. Галицький економічний вісник. 2010. 154–160 с.
60. Коняев А.А. Оптимізація витрат в комерційному банку. Финансы и кредит. № 5(437). 2011. 42–47с.
61. Скрипник М. І. Затрати і витрати: проблема трактування. Міжнародний збірник наукових праць. № 1(13). 2009. 236–240 с.